

Dönem : 1
Toplantı : 4

MİLLET MECLİSİ S. Sayısı : 766

Avrupa Konseyi Ayrıcalık ve Dokunulmazlıkları Genel Anlaşmasına Ek 4 ncü Protokolün onaylanmasının uygun bulunduğu hakkında kanun tasarısı ve Dışişleri Komisyonu raporu (1/686)

T. C.

Başbakanlık

Kanunlar ve Kararlar Tetkik Dairesi

Sayı: 71 - 2266/1385

21 . 4 . 1964

MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Dışişleri Bakanlığınca hazırlanan ve Türkiye Büyük Millet Meclisine arzı Bakanlar Kurulunca 18 . 4 . 1964 tarihinde kararlaştırılan, «Avrupa Konseyi Ayrıcalık ve Dokunulmazlıkları Genel Anlaşmasına Ek 4 ncü Protokolün onaylanmasının uygun bulunduğu hakkında kanun tasarısı», gerekçesi ve ilişkiyle birlikte ekli olarak sunulmuştur.

Gereğinin yapılmasını rica ederim.

İsmet İnönü
Başbakan

GEREKÇE

Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesinin 16 Aralık 1961 tarihinde Paris'te yapılan 29 ncü Toplantısında, «Avrupa Konseyi Ayrıcalık ve Dokunulmazlıkları Genel Anlaşmasına Ek IV ncü Protokol» imzalanmıştır.

Bu Anlaşmanın imzası ile güdülen amaç, 4 Kasım 1950 tarihinde Roma'da imzalanmış olan İnsan Haklarını ve Ana Hürriyetlerini Koruma Sözleşmesinin 59 ncü maddesi hükümleri gereğince, Avrupa İnsan Hakları Divanı üyelerinin görevlerinin ifası sırasında Avrupa Konseyi Statüsünün 40 ncü maddesinde ve bu madde mucibince akdedilmiş anlaşmalarda öngörülmüş bulunan ayrıcalık ve dokunulmazlıklardan istifade etmelerini temin etmektir.

İşbu protokolün onaylanmasının uygun bulunması Türkiye Büyük Millet Meclisinin takdirine sunulur.

Dışışleri Komisyonu raporu

Millet Meclisi
Dışışleri Komisyonu
Esas No. : 1/686
Karar No. : 11

2 . 12 . 1961

Yüksek Başkanlığa

Avrupa Konseyi Ayrıcalık ve Dokunulmazlıkları Genel Anlaşmasına Ek 4 neü Protokolün onaylanmasının uygun bulunduğu hakkında kanun tasarısı, ilgili Bakanlık temsilcilerinin iştirakiyle Komisyonumuzda görüşüldü.

Gerekçede belirtilen hususlar Komisyonumuzca da yerinde görülerek tasarı aynen kabul edilmiştir.

Genel Kurula arz edilmek üzere Yüksek Başkanlığa sunulur.

Kâtip ve bu rapor

Başkan	sözcüsü		
Kocaeli	İstanbul	Diyarbakır	Eskişehir
N. Erim	O. Oran	V. Pirinçcioğlu	E. G. Sakarya
İstanbul	İstanbul	İstanbul	İzmir
F. K. Gökay	Ö. Z. Dorman	S. Sarper	Ş. Osma
Kars	Mardin	Sivas	
S. Öktem	V. Dizdaroğlu	G. Sarısözen	

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

Avrupa Konseyi Ayrıcalık ve Dokunulmazlıkları Genel Anlaşmasına Ek 4 neü Protokolün onaylanmasının uygun bulunduğu hakkında kanun tasarısı

MADDE 1. — Avrupa Konseyi çerçevesinde 16 Aralık 1961 tarihinde Paris'te akdedilmiş olan «Avrupa Konseyi Ayrıcalık ve Dokunulmazlıkları Genel Anlaşmasına Ek 4 neü Protokol» ün onaylanması uygun bulunmuştur.

MADDE 2. — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3. — Bu kanunun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

18 . 4 . 1964

Başbakan	Devlet Bakanı ve Başb. Yardımcısı	Devlet Bakanı	Devlet Bakanı
I. İnönü	K. Satır	İ. S. Omay	M. Yolaç
Devlet Bakanı	Adalet Bakanı	Millî Savunma Bakanı	İçişleri Bakanı
N. Yetkin	S. Çumralı	İ. Sancar	O. Öztrak
Dışışleri Bakanı	Maliye Bakanı	Millî Eğitim Bakanı V.	Bayındırlık Bakanı
F. C. Erkin	F. Melen	B. Ecevit	A. H. Onat
Ticaret Bakanı	Sağ. ve Sos. Y. Bakanı	Güm. ve Tekel Bakanı	Tarım Bakanı
F. İslimyeli	K. Demir	M. Yüceler	T. Şahin
Ulaştırma Bakanı	Çalışma Bakanı	Sanayi Bakanı	Enerji ve Tabii Kay. Bakanı
F. Alpiskender	B. Ecevit	M. Erten	H. Oral

Turizm ve Tanıtma Bakanı İmar ve İskân Bakanı Köy İşleri Bakanı
A. İ. Göğüş C. Uzer L. Yurdoğlu

M. Meclisi (S. Sayısı : 766)

AVRUPA KONSEYİ AYRICALIK VE DOKUNULMAZLIKLARI GENEL
ANLAŞMASINA EK 4 NCÜ PROTOKOL

Avrupa Konseyi Azası, imzacı Hükümetler,

4 Kasım 1950 de Roma'da imzalanmış olan İnsan Haklarını ve Ana Hürriyetlerini Koruma Sözleşmesinin (Aşağıda «Sözleşme» diye adlandırılmıştır) 59 ncu maddesi hükümleri gereğince, Avrupa İnsan Hakları Divanı (Aşağıda «Divan» diye adlandırılmıştır) üyelerinin görevlerini ifa sırasında, Avrupa Konseyi Statüsünün 40 nci maddesinde ve bu madde mucibince akdedilmiş Anlaşmalarda derpiş edilmiş bulunan ayrıcalık ve dokunulmazlıklardan istifade ettiklerini göz önünde bulundurarak,

İşbu ayrıcalık ve dokunulmazlıkların 2 Eylül 1949 da Paris'te imzalanmış olan Avrupa Konseyinin Ayrıcalık ve Dokunulmazlıkları Genel Anlaşmasına ek bir protokol vasıtasıyla tarif ve tasrih edilmesi lüzumunu göz önünde bulundurarak;

Aşağıdaki hususlarda anlaşmışlardır :

Madde — 1.

İşbu Protokolün tatbiki için «Hâkim» terimi, fark gözetmeksizin Sözleşmenin 39 ncu maddesi gereğince seçilen hâkimler ve 43 ncu maddesi gereğince alâkalı bir Devlet tarafından tâyin edilen ad hoc hâkimler için kullanılmaktadır.

Madde — 2.

Hâkimler, görevlerinin ifası ve görevlerinin ifası için yaptıkları yolculuklar sırasında aşağıdaki ayrıcalık ve dokunulmazlıklardan istifade ederler :

a) Tevkif veya hapis ve şahsi eşyalarının zaptı hususundaki dokunulmazlık ile sözleri ve yazıları dâhil olmak üzere resmî sıfatları dolayısıyla yaptıkları hareketler bakımından her türlü kazai dokunulmazlık;

b) Gerek kendileri, gerekse eşleri için, hareket serbestisini tahdideden bileümle tedbirlerden muafiyet : İkamet ettikleri memlekete giriş ve ikamet memleketinden çıkışlarda ve görevlerini ifa ettikleri memlekete giriş ve bu memleketten çıkışlarda olduğu gibi, görevlerinin ifası sırasında, ziyaret ettikleri veya geçtikleri memleketlerde yabancıların tesciline dair bilûmum formalitelerden muafiyet.

Madde — 3.

Hâkimlere görevlerinin ifası sırasında yaptıkları seyahatlerde, gümrük ve kambiyo kontrolü bakımından :

(a) Kendi Hükümetleri tarafından, geçici resmî görev ile yabancı memleketlere giden yüksek rütbeli Devlet memurlarına tanınan kolaylıklar;

(b) Diğer üye Devletler hükümetleri tarafından, diplomatik misyon seferlerine tanınan kolaylıklar aynen tanınır.

Madde — 4.

1. Divana, hâkimlere ve Divan Kalemine ait bütün evrak ve vesaik Divan faaliyetleri ile alâkalı olduğu nisbette dokunulmazdır.

2. Divanın, üyelerinin ve Divan Kalemının resmî yazışması ve diğer resmî tebligatı alıkonamaz ve sansüre tabi tutulamaz.

Madde — 5.

Hâkimlere, görevlerinin ifası sırasında tam bir söz hürriyeti ve tam bir bağımsızlık sağlamak maksadiyle, görevlerinin ifası sırasında kendilerinden sâdır olacak söz veya yazı veya fiiller dolayısıyla tanınan kazai dokunulmazlık, görevlerinin hitam bulmasından sonra dahi tanınmaya devam edecektir.

Madde — 6.

Ayrıcalık ve dokunulmazlıklar, hâkimlere, şahsi istifadeleri için değil, görevlerinin tam bir bağımsızlık içinde ifasını sağlamak maksadiyle tanınmıştır. Dokunulmazlıkları kaldırmaya ancak heyet halinde Divan yetkilidir; kanaatine göre dokunulmazlığın adaletin tecellisine mâni olacağı ve tanınması ile aranan gayeye hâlel getirmeksizin kaldırılabilceği bütün hallerde, hâkimin dokunulmazlığını kaldırmak, Divan için yalnız bir hak değil, aynı zamanda bir görevdir.

Madde — 7.

1. İşbu Protokolün 2, 3, 4, 5 nei maddelerinin hükümleri Avrupa Konseyi Ayrıcalık ve Dokunulmazlıkları Genel Anlaşmasının 18 nei maddesi gereğince kendilerine tanınan ayrıcalık ve dokunulmazlıklara hâlel getirmeksizin divanın zabıt kâtibi ve onun yokluğunda yerini tutan zabıt kâtibi yardımcısı için de müteberdir.

2. Avrupa Konseyi Ayrıcalık ve Dokunulmazlıkları Genel Anlaşmasının 18 nei maddesinin hükümleri, divan zabıt kâtibi yardımcısına, görevini ifası sırasında zabıt kâtibi namına hareket etmediği zaman dahi tatbik edilir.

3. İşbu maddenin 1 nei ve 2 nei paragrafında tanınan ayrıcalık ve dokunulmazlıklar zabıt kâtibi ve zabıt kâtibi yardımcısına şahsi menfaatleri için değil, ancak görevlerini iyi bir şekilde ifa etmelerini sağlamak gayesiyle tanınmıştır. Zabıt kâtibi ve zabıt kâtibi yardımcısının ayrıcalıklarını kaldırmaya, sadece heyet halinde divan yetkilidir. Kanaatine göre, dokunulmazlığın adaletin tecellisine mâni olacağı ve tanınması ile aranan gayeye hâlel getirmeksizin kaldırılabilceği bütün hallerde bu dokunulmazlığı kaldırmak divan için yalnız bir hak değil aynı zamanda bir görevdir.

Madde — 8.

1. Her devlet, onaylama kaydı olmaksızın imzamala veya onaylama sırasında veya daha sonra Avrupa Konseyi Genel Sekreterine göndereceği bir tebliğ ile işbu Protokolün milletlerarası münasebetlerini deruhde ettiği ve İnsan Hakları ve Ana Hürriyetlerini Koruma Sözleşmesinin 63 nei maddesi gereğince işbu Sözleşmenin uygulama alanına dâhil bütün ülkelere veya bunlardan her hangi birine uygulanacağını açıklayabilir.

2. Protokol, Avrupa Konseyi Genel Sekreterliğinin tebliği aldığı tarihi takibeden 30 neu günden itibaren tebliğde gösterilen ülkeye veya ülkelere tatbik edilir.

Madde — 9.

İşbu protokol,

(a) Onaylama kaydı olmaksızın imzalama,

(b) Onaylamanın takibedeceği, onaylama kaydıyla imzalama suretiyle ona taraf olabilecek Konsey üyelerinin imzasına açıktır.

Onaylama belgeleri Avrupa Konseyi Genel Sekreterine tevdi olunur.

Madde — 10.

1. İşbu Protokol, Avrupa Konseyinin üç üyesinin, 9 neu maddesi hükümlerine uygun olarak, onaylama kaydı olmaksızın imzalamaları veya onaylamalarıyla yürürlüğe girer.

2. İşbu Protokol, onu onaylama kaydı olmaksızın bilâhara imzalıyacak veya onaylıyacak her üye hakkında imza veya onaylama belgesinin tevdiinden itibaren yürürlüğe girer.

Madde — 11.

Avrupa Konseyi Genel Sekreteri,

(a) İmzacı hükümetler isimleri ile onaylama belgeleri tevdiini,

(b) İşbu Protokolün yürürlüğe giriş tarihini Konsey üyelerine bildirir.

Yukardaki hükümleri onaylama zmnında, gereği gibi yetkili kılınmış aşağıda imzaları bulunan temsilciler işbu Protokolü imzalamışlardır.

İşbu Protokol, her iki metin de aynı derecede değer taşımak üzere Fransızca ve İngilizce olarak, tek bir nüsha halinde 16 Aralık 1961 tarihinde Paris'te yapılmıştır. Bu tek nüsha Avrupa Konseyi arşivlerine konacak ve Genel Sekreter bunun onaylanmış örneklerini Protokolü imza eden bütün hükümetlere gönderecektir.

Avusturya Cumhuriyeti Hükümeti adına
Dr. Ludwig STEİNER

Belçika Kırالیyet Hükümeti adına
M. FAYAT

Kıbrıs Cumhuriyeti Hükümeti adına
Onaylama ihtirazi kaydı ile
S. KYPRIANOU

Danimarka Kırالیyet Hükümeti adına
V. U. HAMMERSHAIMB

Fransız Cumhuriyeti Hükümeti adına
Parlâmentonun tasvip ihtirazi kaydı ile imza
anında, Fransız Cumhuriyeti Hükümeti 3 nci
maddenin (b) fıkrasındaki hükümleri uygula-
myacağını beyan eylemiştir.
M. COUVE de MURVILLE

Federal Alman Cumhuriyeti Hükümeti adına
SCHRÖDER

Yunan Kırالیyet Hükümeti adına
Onaylama ihtirazi kaydı ile
AVEROF TOSSIZZA

İtalya Cumhuriyeti Hükümeti adına
CARLO RUSSO

Lüksemburg Büyük Dükalığı Hükümeti adına
PIERRE WURTH

Holânda Kırالیyet Hükümeti adına
Avrupa'daki Kırallık için
J.M.A.H. LUNS

Norveç Kırالیyet Hükümeti adına
EINAR LÖCHEN

İsveç Kırالیyet Hükümeti adına
LEIF BELFRAGE

Büyük Britanya ve Kuzey İrlanda
Birleşik Kırالیyet Hükümeti adına
Onaylama ihtirazi kaydı ile
EDWARD HEATH

Avrupa Konseyi arşivlerine tevdi edilen
Fransızca ve İngilizce dillerindeki tek
orijinal metne uygunluğu onaylanmış örnek
Avrupa Konseyi Genel Sekreter Yardımcısı
DUNSTAN CURTIS

